

Exam. Code : 103205

Subject Code : 1245

B.A./B.Sc. 5th Semester
WOMEN EMPOWERMENT
(Women Empowerment & Laws)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

SECTION—A

Note :— Attempt any **EIGHT** out of the following questions. Each question carries **2** marks. Answer to each question shall be **50** words approximately.

1. Define the term 'Shared household'. Whether right to shared household is available to a woman who is in live-in-relationship with a male partner ?
2. Who are aggrieved persons under Domestic Violence Act, 2005 ? Whether a man can claim relief as an aggrieved person under this Act.
3. Discuss various duties imposed on an employer under The Sexual harassment of Women at Workplace Act, 2013.
4. Who can claim the benefits of Employees State Insurance Act, 1948 ?
5. Whether a woman is entitled to leave for miscarriage ? Explain the relevant provision of law with regard to that.
6. Can a wife claim exclusive right on the benefits under an insurance policy taken by her husband for her ?

7. What do you mean by the term Alimony ? In what circumstances a wife is disqualified from claiming the alimony from her husband ?
8. Define female foeticide. Discuss various legal measures available to control this evil.
9. "National Plan of Action for Girl Child (1991 to 2000) has eradicated exploitation and abuse against girl child." Critically analyze the given statement.
10. What do you mean by protective discrimination in favour of women ? Do you support it ? Give views.

SECTION—B

Note :— Attempt any **SIX** out of the following questions selecting at least **ONE** from each unit. Each question carries **14** marks.

UNIT—I

1. Elaborate the aims and objectives of Domestic Violence Act, 2005.
2. Critically examine the implementation of The Sexual harassment of women at workplace Act, 2013.

UNIT—II

3. Elaborate the provisions relating to establishment of corporation, standing committee and medical benefit council under Employee's State Insurance Act, 1948.
4. Discuss various provisions of Maternity Benefit Act, 1961 in relation to right of a woman regarding payment of maternity benefit to her.

UNIT—III

5. Give a critical note on the provisions of Married Women Property Act, 1874.

6. Whether a wife can ask for the alimony amount from an unemployed husband in case if she herself is employed ? Comment.

UNIT—IV

7. Discuss various constitutional amendments providing for reservation in favour of women in Indian legislative bodies. How far these amendments have contributed in empowering a woman in India ? Give your views.
8. Write a detailed note on the sexual abuse of a girl child. Discuss the hindrances in the way of implementation of various stringent laws passed by Indian legislature after Nirbhaya's tragedy to curb such sexual abuse in India.

(Punjabi Version)

ਭਾਗ-ੳ

ਨੋਟ :— ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੱਠ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 50 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

1. 'ਸਾਂਝਾ ਘਰਬਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਕੀ ਸਾਂਝੇ ਘਰਬਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇਕ ਮਹਿਲਾ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਪੁਰਸ਼ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਲਿਵ-ਇਨ-ਰਿਲੇਸ਼ਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਹੈ ?
2. ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਅਧਿਨਿਯਮ, 2005 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਕੌਣ ਹੈ ? ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

3. ਵਰਕਪਲੇਸ ਅਧਿਨਿਯਮ, 2013 ਵਿਖੇ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੇ ਜੋਨ ਉਤਪੀੜਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਬੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
4. ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1948 ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੌਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ?
5. ਕੀ ਕੋਈ ਮਹਿਲਾ ਗਰਭਪਾਤ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ? ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
6. ਕੀ ਇੱਕ ਪਤਨੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਲਈ, ਲਈ ਗਈ ਬੀਮਾ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਲਾਭਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ?
7. ਗੁਜਾਰਾਭੱਤਾ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਕਿਹੜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਗੁਜਾਰਾਭੱਤੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਆਯੋਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?
8. ਕੰਨਿਆ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਇਸ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਵਿਭਿੰਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
9. “ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਲਾਨ ਆਫ ਐਕਸ਼ਨ ਫਾਰ ਗਰਲ ਚਾਈਲਡ (1991 ਤੋਂ 2000) ਨੇ ਬਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਹੈ” ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।
10. ਮਹਿਲਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪੱਖਪਾਤ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹੋ ? ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿਉ।

ਭਾਗ-ਅ

ਨੋਟ :— ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 14 ਅੰਕ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ—I

1. ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਅਧਿਨਿਯਮ, 2005 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਲਕਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
2. ਕਾਰਜਸਥਾਨ ਅਧਿਨਿਯਮ, 2013 ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੇ ਯੌਨ ਉਤਪੀੜਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—II

3. ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1948 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਗਮ, ਸਥਾਈ ਸਮਿਤੀ ਅਤੇ ਚਿੱਕਿਤਸਾ ਲਾਭ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰੋ।
4. ਜਣੇਪਾ ਲਾਭ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਮਹਿਲਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਣੇਪਾ ਲਾਭ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1961 ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—III

5. ਵਿਆਹੁਤਾ ਮਹਿਲਾ ਸੰਪੱਤੀ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1874 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ।
6. ਕੀ ਇਕ ਪਤਨੀ ਆਪਣੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪਤੀ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾਭੱਤਾ ਰਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਖੁਦ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ? ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ—IV

7. ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਕ ਮਹਿਲਾ ਨੂੰ ਸਸ਼ਕਤ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸੋਧਨਾਂ ਨੇ ਕਿੰਨਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ? ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿਉ।
8. ਬਾਲਿਕਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। ਨਿਰਭਯਾ ਦੀ ਦੁਖਾਂਤ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਜੋਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

(Hindi Version)

भाग—क

नोट :— निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं आठ प्रश्नों को करें।
प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग
50 शब्दों में दें।

1. 'साझा कुटुंब' शब्द को परिभाषित करें। क्या साझा कुटुंब का अधिकार एक महिला के लिए उपलब्ध है जो पुरुष साथी के साथ लिव-इन-रिलेशनशिप में है ?
2. घरेलू हिंसा अधिनियम, 2005 के तहत पीड़ित व्यक्ति कौन हैं ? क्या कोई व्यक्ति इस अधिनियम के तहत पीड़ित व्यक्ति के रूप में राहत का दावा कर सकता है ?
3. कार्यस्थल अधिनियम, 2013 में महिलाओं के यौन उत्पीड़न के तहत एक नियोक्ता पर लगाए गए विभिन्न कर्तव्यों की चर्चा करें।

4. कर्मचारी राज्य बीमा अधिनियम, 1948 के लाभों का दावा कौन कर सकता है ?
5. क्या कोई महिला गर्भपात के लिए छुट्टी पाने की हकदार है ? उस संबंध में कानून के प्रासंगिक प्रावधान की व्याख्या करें।
6. क्या एक पत्नी अपने पति द्वारा लिए ली गई बीमा पॉलिसी के तहत लाभों पर विशेष अधिकार का दावा कर सकती है ?
7. एलिमनी शब्द से आपका क्या तात्पर्य है ? किन परिस्थितियों में एक पत्नी को अपने पति से गुजारा भत्ता का दावा करने के आयोग्य ठहराया जाता है ?
8. कन्याभ्रूण हत्या को परिभाषित करें। इस बुराई को नियंत्रित करने के लिए उपलब्ध विभिन्न कानूनी उपायों की चर्चा करें।
9. "नेशनल प्लान ऑफ एक्शन फॉर गर्ल चाइल्ड (1991 से 2000) ने बलिकाओं के खिलाफ शोषण और शोषण को खत्म किया है।" दिए गए कथन का आलोचनात्मक रूप से विश्लेषण करें।
10. महिलाओं के पक्ष में सुरक्षात्मक भेदभाव से आपका क्या अभिप्राय है। क्या आप इसका समर्थन करते हैं ? अपना विचार दें।

भाग—ख

नोट :— प्रत्येक यूनिट में से कम से कम एक प्रश्न का चयन करते हुए, निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं छः प्रश्नों को करें। प्रत्येक प्रश्न के 14 अंक हैं।

यूनिट—I

1. घरेलू हिंसा अधिनियम, 2005 के उद्देश्यों और लक्ष्यों को विस्तृत करें।
2. कार्यस्थल अधिनियम, 2013 में महिलाओं के यौन उत्पीड़न के कार्यान्वयन का आलोचनात्मक रूप से परीक्षण करें।

यूनिट—II

3. कर्मचारी राज्य बीमा अधिनियम, 1948 के तहत निगम, स्थिर कमेटी और चिकित्सा लाभ परिषद की स्थापना से संबंधित प्रावधानों को विस्तृत करें।
4. मातृत्व लाभ के भुगतान के विषय में एक महिला के अधिकार के संबंध में मातृत्व लाभ अधिनियम, 1961 के विभिन्न प्रावधानों की चर्चा करें।

यूनिट—III

5. विवाहित महिला संपत्ति अधिनियम, 1874 के प्रावधानों पर आलोचनात्मक टिप्पणी दें।
6. क्या एक पत्नी अपने बेरोजगार पति से गुजारा भत्ता की राशि मांग सकती है यदि वह स्वयं कार्यरत है ? टिप्पणी करें।

यूनिट—IV

7. भारतीय विधायी निकायों में महिलाओं के पक्ष में आरक्षण प्रदान करने वाले विभिन्न संवैधानिक संशोधनों की चर्चा करें। भारत में एक महिला को सशक्त बनाने में इन संशोधनों ने कितना योगदान दिया है ? अपने विचार दें।
8. बालिकाओं के यौन शोषण पर एक विस्तृत नोट लिखें। भारत में निर्भया की त्रासदी के बाद यौन शोषण पर आकुंश लगाने के लिए भारतीय विधायिका द्वारा पारित किए गए विभिन्न कड़े कानूनों के कार्यान्वयन के रास्ते में आने वाली बाधाओं की चर्चा करें।